

Editorial

ABRIL 2012

Sang, suor i... justícia

L'aspecte probablement més destacat de l'entrevista que aquest mes ofereix L'Avenç amb l'economista Antón Costas és la seva constant apel·lació a la necessitat de tenir en compte, particularment a l'hora d'abordar la recessió present, els ensenyaments de la història. Reprenent una afirmació d'un dels més grans economistes del segle xx, Joseph A. Schumpeter, que deia que un bon economista necessita saber tres coses (teoria, estadística i història), Costas, a més de lamentar la desaparició de la història dels programes d'estudi de les facultats d'econòmiques d'arreu, ens hi explica de forma raonada com el «miratge» de viure en un món nou, en una època que s'afirma que ja no és com les anteriors («aquesta vegada és diferent»), ha portat al menyspreu per la història i, el que és pitjor, a repetir els errors del passat.

Error que tenen tant a veure amb les causes mateixes de la crisi –la incapacitat de veure que s'estava alimentant una bombolla de crèdit insostenible– com també amb els remeis que tracten d'aplicar-s'hi. En concret, Antón Costas ha estat un dels economistes que, des de la seva tribuna a la premsa, ha insistit més en els darrers dos anys sobre l'equivocació fonamental d'una «política d'austeritat compulsiva i generalitzada», que no constitueix «el camí cap a la recuperació de la confiança, com sostenen els seus defensors», sinó, tot al contrari, justament «la dreuera que porta a la recessió» («Pensar lo impensable», *El País*, 31/11/ 2011).

Ara que, tècnicament, ja som novament dins una nova recessió, i que el govern espanyol és a punt d'aprovar uns pressupostos que contindran una molt severa retallada –malgrat que hagi pogut presentar com una victòria el seu pols amb Brussel·les per incomplir el límit de dèficit marcat per al 2012 (però no, teòricament, per al 2013)–, convé seguir insistint en l'error d'una política econòmica que no contingui estímuls a curt termini per recuperar l'economia i l'ocupació, a més d'un compromís a llarg termini per reduir el dèficit.

En l'article esmentat, Costas, a més d'aconsellar als polítics europeus a fer un curs accelerat d'història econòmica i financera («encara que fos per Internet»), afirma de forma categòrica que l'austeritat i la *regla d'or* del dèficit no són més que «una camissa de força sobre les economies sobreendeutades». En aquesta situació, i sense poder devaluar la moneda, per als països 'perifèrics' «guanyar competitivitat és com pretendre guanyar una cursa amb els peus lligats. Davant d'aquesta limitació objectiva, la retòrica del "sacrifici" que demanen les elits afegeix injúria al dolor dels qui ja pateixen la crisi».

I aquí hi ha una de les claus de la situació: mentre els nostres polítics demanen «comprensió» i «sacrifici» als ciutadans per mirar de complir una política equivocada i molt probablement inassolible, tot insinuant una «culpabilitat» que compartim els ciutadans pels excessos comesos en l'etapa anterior («hem viscut per damunt de les nostres possibilitats», «hem estirat més el braç que la màniga») i tot preguntant-se en veu alta, fins i tot, per la viabilitat mateixa de l'estat del benestar (tot i que, amb xifres a la mà, Paul Krugman ha demostrat que els països amb un estat del benestar més gran estan enfrontant millor la crisi), cal que la ciutadania reclami un repartiment més equitatiu dels costos de la crisi.

Si quan va començar la crisi se'ns va dir que calia rescatar els bancs perquè eren «massa grossos per deixar-los caure», ¿fins on caldrà que arribi l'atur, en nombre de milions i milions de persones que estan pagant els excessos de l'economia financera, perquè sigui «massa gros per deixar-lo seguir»? La crisi ens ha habituat a llegir i a sentir parlar cada dia del dèficit, però s'està mostrant massa insensible amb els efectes que la crisi mateixa té sobre l'ocupació. Ho advertia el mateix Costas en un article posterior («¿Hay vida inteligente en los Gobiernos?», *El País*, 8/1/ 2012) on afirmava que «els ensenyaments del que va passar a Europa als anys 1930 ens diuen que els efectes de les recessions perllongades i de l'atur traspassen les fronteres de l'economia per incidir de forma violenta en la cohesió social i l'estabilitat de la democràcia. La inseguretat i la por al futur porten la població a preferir la seguretat que fictíciament ofereixen els populismes».

Com va dir fa poc un polític alemany, el líder de Die Linke, en un debat amb Merkel al parlament alemany, el que necessita Grècia (i per extensió les economies del *mezzogiorno* europeu) no és un nou Tractat de Versalles, sinó un Pla Marshall. De nou, les lliçons de la història. ¿Sabran, els nostres polítics europeus, escoltar-les?